

Motion till riksdagen 2013/14:A389

av **Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S)**

Om god arbetsmiljö och ökad jämslälldhet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anföras i motionen om behovet av omedelbara insatser för att förbättra kvinnors fysiska och psykosociala arbetsmiljö.

Motivering

Ett modernt arbetsliv är ett arbetsliv där de anställda ses som en investering. Det är ett faktum att en god arbetsmiljö gynnar såväl produktivitet som trivsel på arbetsplatsen. Under en lång rad år blev arbetsmiljön i Sverige generellt bättre. Nu tycks trenden ha vänt och vi ser exempel på hur arbetsmiljön försämras, framför allt för kvinnor. Det är en oacceptabel utveckling som kräver målmedvetna och strategiska politiska beslut.

Arbetsmiljöarbete kan betraktas som en behovspyramid där det först och främst handlar om att skapa en fysiskt acceptabel arbetsmiljö. I dag ser vi flera signaler på att kvinnors fysiska arbetsmiljö måste bli bättre. Enligt Arbetsmiljöverkets senaste arbetsmiljöundersökning (2012) har cirka en tredjedel av kvinnorna på den svenska arbetsmarknaden ont varje dag på grund av påfrestande arbetsställningar. Många har också ont på grund av tungt arbete och ensidigt upprepade arbetsuppgifter. Bilden bekräftas i Arbetsmiljöverkets rapport "Ergonomi i kvinnors arbetsmiljö" (2013) som bygger på inspektioner av 700 företag under 2012 och 2013. Sju av tio företag fick anmärkningar för de kvinnliga medarbetarnas belastningsergonomi.

En god arbetsmiljö handlar dock inte bara om fysiska faktorer. Även den psykosociala arbetsmiljön är av stor vikt för människors välbefinnande och utvecklingsförmåga. Det är tydligt att den psykosociala arbetsmiljön är en av vår tids mest angelägna jämställdhetsfrågor. I LO:s rapport "Arbetsmiljön 2012 – klass & kön" (2013) framgår det att dagens arbetsliv ofta är mycket

Fel! Okänt namn på

intensivt, till exempel har drygt 70 procent av kvinnor i arbetaryrken inom offentlig och privat service bara små möjligheter att ta en kort paus. Samtidigt som kraven har ökat har det egna inflytandet minskat. Kvinnliga arbetare har fått störst försämring, följda av kvinnliga lägre tjänstemän och sedan av manliga arbetare.

LO:s rapport visar också att det så kallade 24-timmarssamhället bärs upp av kvinnliga arbetare. Bara en av tre kvinnliga arbetare arbetar enbart vardagar på dagtid. Att arbeta ensam och riskera att hamna i hotfulla situationer är en klass- och könsfråga. Därför är det oroväckande att endast 33 procent av kvinnorna och 40 procent av männen inom privat sektor uppger att det pågår ett systematiskt arbetsmiljöarbete på deras arbetsplats. Där behovet är som störst är de förebyggande resurserna som minst.

Ett annat allvarligt psykosocialt arbetsmiljöproblem är kränkande särbehandling på arbetsplatsen. Detta är ett stort problem som båda könen drabbas av, men framför allt kvinnor. Det är angeläget att regeringen återkommer med förslag om hur kränkande särbehandling på arbetsplatserna kan förhindras.

Vidare är det tydligt att det finns ett samband mellan arbetsmiljö och anställningsvillkor. Handelsanställdas förbund visar i en undersökning (2012) att många tillfälligt anställda på en arbetsplats ger en sämre arbetsmiljö för alla – även för tillsvidareanställda. På arbetsplatser med hög grad av tillfällig bemanning upplever 65 procent av de anställda att det ofta fattas personal och drygt 58 procent kommer alltid eller ofta hem utmattade från arbetet. Utvecklingen är allvarlig ur ett jämställdhetsperspektiv eftersom visstidsarbete är mer utbrett inom kvinnodominerade sektorer än i mansdominerade. Tyvärr håller detta mönster i sig även bland yngre generationer. I Folksam rapport Valfärdstendens (2012) konstateras att unga kvinnor har vikariat, timanställning och visstidsanställning i betydligt högre grad än unga män. Närmare 80 procent av männen är tillsvidareanställda, mot knappt 60 procent av kvinnorna.

Mot bakgrund av utvecklingen i arbetslivet är det kanske inte så förvånande att sjukskrivningarna återigen ökar och allra mest bland kvinnor. Enligt Försäkringskassans rapport "Uppföljning av sjukförsäkringens utveckling" (2013) var sjukpenningtalet i februari 2013 7,8 dagar, en ökning på ett år med nästan en dag. Skillnaden mellan könen är påtaglig: Kvinnors sjukpenningtal är nästan 10 dagar jämfört med 5,7 dagar för män. Det mest iögonfallande mönstret är att de psykiska diagnosernas andel av sjukfallen ökar. Psykisk ohälsa är den största diagnosgruppen för kvinnor som har en anställning.

Det är hög tid att prioritera kvinnors arbetsmiljö liksom ett mer jämställt samhälle. Under många år var Sverige en förebild när det gäller både arbetsmiljö och jämställdhet. Dagens borgerliga regering har en annan prioritering. Nu ser vi tecken på att arbetsmiljöproblemen ökar och att Sverige halkar efter i jämställdhetsarbetet. Den påfrestade arbetsmiljön speglar maktförhållanden i arbetslivet, som påverkar vardagen även för dem som inte direkt drabbas. I slutänden handlar frågan om vilken sorts samhälle vi vill ha. Vad som ovan anförts om behovet av omedelbara insatser för att förbättra kvinnors fysiska och psykosociala arbetsmiljö bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 27 september 2013

Caroline Helmersson Olsson (S)

Agneta Gille (S)

Ann-Kristine Johansson (S)

Börje Vestlund (S)

Christina Oskarsson (S)

Eva-Lena Jansson (S)

Gunnar Sandberg (S)

Ingemar Nilsson (S)

Jan-Olof Larsson (S)

Jonas Gunnarsson (S)

Kerstin Engle (S)

Krister Örnfjäder (S)

Lars Mejern Larsson (S)

Lennart Axelsson (S)

Peter Johnsson (S)

Peter Persson (S)

Teres Lindberg (S)

Jennie Nilsson (S)

Anders Karlsson (S)

Annelie Karlsson (S)

Carina Adolfsson Elgestam (S)

Christina Zedell (S)

Gunilla Svantorp (S)

Hans Hoff (S)

Isak From (S)

Johan Löfstrand (S)

Katarina Köhler (S)

Kerstin Haglö (S)

Kurt Kvarnström (S)

Leif Pettersson (S)

Mattias Jonsson (S)

Monica Green (S)

Suzanne Svensson (S)

Christer Adelsbo (S)

Helén Pettersson i Umeå (S)